С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д.н. Антоанета Христова

ИИНЧ-БАН

член на НЖ по процедура за придобиване на научна и образователна степен „доктор“ от Анет Маринова Маринова – Митова, съгласно заповед № РД-6-364 от 28.06.2024

Относно: представен дисертационен труд на тема „Личностното развитие на учениците в контекста на училищните практики“ за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в област на

висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология, докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“

Анет Маринова е представила всички необходими документи, необходими за разработване на становище. Справката за изпълнени минимални изисквания по Закона за развитието на академичния състав в Република България и представените извлечения от протоколи, показват, че са изпълнени всички необходими условия за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ съгласно Закона за висшето образование, Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за прилагането на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Българската академия на науките.

Представената разработка включва 190 литературни източника, 6 интернет източника, 32 таблици и 2 фигури в основния текст и 13 таблици като приложения. Докторантката представя 4 публикации по темата и 4 участия в научни форуми. Кредитите й надвишават изискуемите и са представени в текст.

Формулираната цел на изследването е да проучи разбирането на педагогическия персонал – учители, училищни психолози, педагогически съветници - за личностно развитие на учениците и прилагането на регламентираните форми за подкрепа в контекста на значими проблеми свързани с личностно развитие на учениците, отношенията им в училище и в учебната работа, дали и доколко училището влияе през педагогическите практики за подкрепа на постигането на нови умения, които да развиват отделния ученик.

Първа глава представлява два основни анализа. Първият представя модела на Юрий Бронфенбренер за развитие на детето като групира характеристиките на средата в пет подсистеми: микросистема, мезосистема, екзосистема, макросистема и хроносистема, съдържаща дименсията на времето за развитийните процеси в даден културно исторически

период. Моделът служи за концептуална логическа рамка на изследването. Използването на модела на Бронфенбренер е представен пълноценно и обосновава избрания модел на изследване, показвайки как през призмата на биоекологичния модел за детско развитие може да се определи важната роля на възрастния, особено ролята на учителите и възпитателите в педагогическите практики. Моделът е подходящ за полето на образованието. Вторият анализ описва методологията и логиката на извеждане на индикаторите за личностно развитие на основата на преглед на основните подходи в психологията, които обясняват механизмите на личностно развитие. Като резултат докторантката групира индикаторите в три рубрики: (1) Саморегулация на поведението и учението; (2) Себе-управление; (3) Социални отношения.

Методологичната рамка свързва психологическата и образователната теории с образователните практики от научноизследователска и от педагогическа гледна точка. Изследователският интерес е насочен към професионалните роли на учителите, училищните психолози и педагогическите съветници и техните актуални практики на ключови възрастни, които осъществяват подкрепата за личностно развитие на учениците. Създава се въпросник, съдържащ 3 скали – Саморегулация, Значимост, Въздействие на училището. Методиката се допълва от данните и от качествени проучвания.

Резултатите са групирани около отговорите на 5 изследователски въпроса. Могат да се очертаят следните получени резултати, които поставят сериозни въпроси: образованието е ориентирано към старанието и трупането на знания, както и върху постигането на формулираните цели. Учителите вече във висока възраст, осъзнават значимостта на фактори извън образованието, които влияят върху формирането на учениците. Различия се установяват между учителите и обединената група от училищни специалисти по отношение разбиране ролята на училищната среда. Очертават се темите, които са значими за училищните специалисти от гледна точка на практиката им. Може да се направи извод, че формите за подкрепа за личностно развитие на учениците като цяло не е диференцирана за двете отделни групи професионалисти. Тези резултати, както и всички останали в тяхната цялост, поставят много сериозни въпроси, свързани с философията, системата и подходите в образованието, с ясното разпределение на функциите на различните специалисти и ефективността на крайния резултат. Този извод обяснява значимостта на изследването, проведено от Анет Маринова, независимо от някои стилови пропуски.

Научните приноси на дисертационния труд могат да бъдат обобщени по следния начин: 1. разработен е модел, който дава възможност за различен подход на емпиричната рамка при търсене на различия, сравняване на данни и извеждане на нови проучвания с връзка между психологията на личността и образованието; 2. Изработена е оригинална методика за изследвания за нови данни с приложна и научна стойност; 3. Изследването служи за подготвяне на обучения и тренинги за учители с висока стойност за развиване на тяхната чувствителност към личностното развитие на учениците и проявите на силните страни в клас.

Необходимо е да се подчертае силната ангажираност на Анет Маринова с проблемите на училищната психология и високата й подготовка като завършени обучения.

Мотивирано заключение - представеният дисертационен труд на тема: „ Личностното развитие на учениците в контекста на училищните практики" е структуриран добре, обоснован е теоретично, проведено е стойностно емпирично изследване. Резултатите са обработени прецизно и са направени аргументирани изводи с конкретна практическа насоченост и приложимост. Всичко това ми дава достатъчно основания убедено да изразя положителното си мнение и категорично да гласувам на Анет Маринова Маринова – Митова да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор по психология" в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.2. Психология, докторска програма „Педагогическа и възрастова психология".

10.09.2024 проф. д.н. Антоанета Христова